

„Constantin Silvestri, momente de viață și carieră”

(Grigore Constantinescu – 21 aprilie 2013)

Legenda acestei puternice și neobișnuite personalități stăruie, muzica lăsată urmașilor, în înregistrările sale discografice, în operele componistice, continuă să fie plină de acea viață a simțirii și spiritului proprie doar celor aleși să ne facă, prin muzică, viața mai frumoasă. Chiar dacă regretul despărțirii ne înțețosează memoria.

Privim spre cariera lui Constantin Silvestri, amintind, câteva din citatele alese de către Viorel Cosma în **Lexiconul MUZICIENI ROMÂNI**. După debutul său dirijoral la Albert Hall: „...un talent care frizează genialitatea”. Deîndată, trebuie amintite și cuvintele Maestrului său în arta compoziției, Mihail Jora: „Adagiourile sale sunt de o bogăție de simțire uimitoare, care – nu mă sfiesc a o zice – în muzica românească e depășită numai de aceea a lui Enescu.”

Marele muzician Constantin Silvestri a susținut o intensă activitate de pianist concertist, corepetitor și dirijor, director și prim-dirijor la Opera Română, la Filarmonica din București, la Orchestra Radiodifuziunii Române, fiind și profesor de dirijat de orchestră la Conservatorul din București. Figură proeminentă și de anvergură internațională a muzicii românești, atât pe plan componistic, cât și interpretativ, Constantin Silvestri este produsul exclusiv al școlii românești. Deși creația sa componistică nu cuprinde un număr foarte mare de lucrări, toate sunt concepute cu o mare exigență pentru formă și pentru aspectul orchestral. De asemenea, lui i se datorează pregătirea reprezentării scenice a capodoperei enesciene **Oedipe**, pe care a dirijat-o în premieră românească în cadrul Primului Festival Internațional „George Enescu” din 1958.

Cu mai mult de un deceniu înainte de a pleca din România, Constantin Silvestri întreprinde deja numeroase turnee peste hotare. De mai multe ori, între 1953 și 1957, a fost invitat în Cehoslovacia, la Festivalul „Primăvara la Praga”. **Rude pravo** scria: „Silvestri era tipul șefului de orchestră romantic, ce face o profundă impresie asupra auditoriului. Prima sa vizită la Praga s-a soldat printr-un extraordinar succes, atât pentru el ca șef de orchestră, cât și pentru calitatea de compozitor.” Impresiile sunt aceleași și în fața publicului budapestan; consemnează **Magyar Hirlap** – „De la Mengelberg n-am auzit o asemenea **Patetica...** de la Bruno Walter un asemenea Mozart, de la Furtwängler un asemenea Beethoven...”. Traseele turneelor internaționale au premers perioada de la Bournemouth-Marea Britanie, continuând apoi până la finalul vieții dirijorului. Adesea, concertele sunt însoțite de înregistrări discografice. Un prim mare turneu se desfășoară în Rusia, la mijlocul anilor '50, cu un program Enescu, Ravel, Corelli, Sostakovici, Ceaikovski, prilej de a prezenta și ale sale **Trei piese pentru orchestră de coarde**, creație de mare succes pretutindeni în lume. În 1955, marile orașe ale țărilor înconjurătoare îl aplaudă – Budapesta-Bratislava-Brno, dar mai cu seamă Praga și Dresda, unde dirijează **Simfonia a IX-a** de Beethoven. **Sächsische Zeitung** subliniază „...Interpretare magistrală a dirijorului Constantin Silvestri... de o rară delectare și adâncă emoție... A răsunat adevărata voce a lui Ludwig van Beethoven”. Drumurile europene încep să se înscrie treptat în agenda de concerte a Maestrului. Până la sfârșitul anului 1956 reținem astfel trasee care adăuionează noi repere: Bruxelles, Ostende, Bruges, Gand, Anvers, Paris (două săptămâni), din nou Praga, Moscova, Leningrad, Kiev, cu un accent repertorial privind muzica secolului XX – Enescu, Scriabin, Debussy. În anul următor, Constantin Silvestri inaugurează seria unor concerte cu creații enesciene la Royal Albert Hall din Londra. De asemenea, el alătură în

repertoriul său, din ce în ce mai vast, romantici ca Liszt, Ceaikovski, moderni ca Stravinski, Skriabin. Reținem, ilustrativ, cuvinte de apreciere ale criticii britanice, **Daisy Telegraph**: „Un dirijor impresionant care produce un adânc efect”; „Constantin Silvestri are o vigoare și un fin simț al ritmului; dar ceea ce este cel mai de preț la el este simțul timbrului.” (Times); „...simțul genial al orchestrei...” (**Manchester Guardian**). Acestei extraordinare demonstrații interpretative londoneze îi urmează Bruxelles, unde **La libre Belgique** exclamă: „Sub conducerea luminată a eminentului dirijor, orchestra a făcut minuni...”.

Se poate remarca faptul că Silvestri devine un dirijor „cerut” de orchestrele, impresarii și publicul care l-au cunoscut. La Paris este distins cu Marele Premiu al discului oferit de Academia „Charles Cross” pentru **Simfonia a IX-a** de Dvorak. **L’Humanité** spune: „Respect față de capodoperele pe care le prezintă... atenție față de adevărurile artei, ale textului... pecetea adevăratei culturi...”.

Al doilea Premiu al discului – pentru **Dixtuorul** de Enescu – onorează acest popas parizian, urmat de întâlniri cu orchestrele Berlinului de Vest, Vienei (noi înregistrări) și Londrei. La începutul anilor '60, Constantin Silvestri devine oaspete de onoare al Principatului de Monaco, pentru **Simfonia fantastică** de Berlioz.

În 1960 se stabilește în Franța și, un an mai târziu, la Londra, alegând ca reper stabil al activității sale, între anii 1961 și 1969, cel de dirijor principal al Orchestrei simfonice din Bournemouth. „În legătură cu activitatea lui Silvestri la Bournemouth, – scrie Eugen Pricle în monografia dedicată artistului – ne vedem datori a extinde parcurgerea amănunțită pe trei stragiuni: prima, 1961-1962, apoi una de la mijlocul perioadei petrecute de el, ca angajat, stagiunea 1964-1965, și ultima, 1968-1969, pe care dirijorul n-a mai apucat să o ducă la bun sfârșit... Regimul de lucru cu această orchestră este extrem de dificil, deoarece Constantin Silvestri se achită de datoriile sale fără a renunța la acceptarea numeroaselor turnee ce au adus strălucirea carierei sale interpretative, pretutindeni în lume... în plină campanie de afirmare a ansamblului cu care lucrează intens, obținând treptat foarte bune rezultate în direcția creșterii valorice a acestei orchestre a cărei faimă este impresionantă, dar explică modul în care a crescut vertiginos în doar câteva stagiuni. Paginile monografiei scrise de către Eugen Pricope evocă acest ultim an al existenței artistului. „...Bournemouth rămăsese întotdeauna departe de a-l putea acapara pe Silvestri, mereu prins în circuitul vieții muzicale din Anglia, pe Continent, pe continente – din Japonia și Nordul Europei până în America de Sud și Australia... Acesta – spune Eugen Pricope – a fost marele cimitir în care se înmormântau mereu forțele sale vitale. Sfârșitul anului 1968 aducea și sfârșitul activității dirijorului, boala, deznădejdea, deznodământul tragic, întrevăzut, dar neprevăzut de Silvestri.”

Clarinetistul Raymond Carpenter, membru al Orchestrei din Bournemouth comentatorul discografiei occidentale **BBC Legends, Silvestri**, sub eticheta Testaments, considera că artistul avea o mână magică în partiturile romantice. Carpenter își aminteste de un turneu al orchestrei în mai multe orase britanice în care o simfonie de Brahms căpătase patru interpretari diferite, iar Silvestri își întreba instrumentiștii: „Ce ați preferat, Brahms-ul meu vienez, cel francez, italian sau american? Într-o bună zi s-ar putea să facem chiar unul japonez”. Nu întâmplător, pentru instrumentiștii lui britanici, „românul de la Londra” rămâne peste timp ca admirabilul „fenomen Silvestri”.